

Tímabundin starfsemi fjármálafyrirtækja

2.10.2013

Viðskiptabankar, sparisjóðir og lánaþyrirtæki hafa náð verulegum árangri í að fækka eignarhlutum í fyrirtækjum sem þau hafa eignast tímabundið með yfirtöku og teljast til annarrar starfsemi fjármálafyrirtækja, en þessi þáttur er sem kunnugt er kallaður tímabundin starfsemi fjármálafyrirtækja. Frá miðju sumri 2011 hefur tímabundinni starfsemi í 141 fyrirtæki verið lokið.

Fjármálafyrirtækjum er heimilt samkvæmt lögum nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki að stunda tímabundið aðra starfsemi í óskyldum rekstri í þeim tilgangi að ljúka viðskiptum eða til að endurskipuleggja starfsemi viðskiptaaðila. Er fjármálafyrirtæki tekur yfir eignarhluti í fyrirtæki eða telst vera að stunda tímabundna starfsemi að öðru leyti, t.d. með atkvæðarétti eða stjórnarsetu, skal það tilkynnt Fjármálaeftirlitinu.

Þann 25. júní 2010 kom inn í lög ákvæði er takmarkaði heimildir fjármálafyrirtækja til að stunda tímabundna starfsemi við 12 mánuði, sbr. lög nr. 75/2010 um breytingar á lögum nr. 161/2002. Vari þátttaka lengur en í 12 mánuði getur Fjármálaeftirlitið framlengt tímabundinn samkvæmt rökstuddri umsókn.

Miðað við stöðuna 1. september síðastliðinn, sbr. töflu 1 hér að neðan, eiga fjármálafyrirtæki 72 félög í tímabundinni starfsemi en rétt er að taka fram að mörg þeirra eru aðeins að litlum hluta í eigu fjármálafyrirtækja. Þau félög sem fjármálafyrirtæki eiga minna en 10% í eru ekki tekin með í samantektinni hér fyrir neðan. Þá er vert að geta þess að mörg félög, sem eru að fullu í eigu fjármálafyrirtækja, eru aðeins eignarhald utanum minni eignarhluti í öðrum félögum, innlendum sem erlendum. Af umræddum fjölda félaga eru 45 félög í yfir 40% eignarhaldi fjármálafyrirtækis, í 21 félagi er eignarhaldið á bilinu 20-40% og í 6 félögum er eignarhaldið 10-20%.

Af þeim 72 félögum sem fjármálafyrirtæki eiga í tímabundinni starfsemi hafa 68 umsóknir um aukinn frest verið afgreiddar. Samkvæmt því er eignarhald fjármálafyrirtækja í 4 félögum enn innan þeirra 12 mánaða tímamarka sem löggin gera ráð fyrir.

Umsóknir um aukinn frest hafa verið afgreiddar þannig að Fjármálaeftirlitið hefur í 51 tilviki einungis gefið aukinn frest til að ljúka sölu en ekki gefið aukinn frest til eignarhalds. Að auki hefur eftirlitið gert kröfu um slit á 17 félögum. Þann 1. september sl. var ekkert félag með aukinn frest til að endurskipuleggja starfsemi sína á grundvelli þess að það væri ekki í söluhæfu ástandi. Í flestum tilfellum hefur verið óskað eftir lengri fresti en eftirlitið hefur veitt.

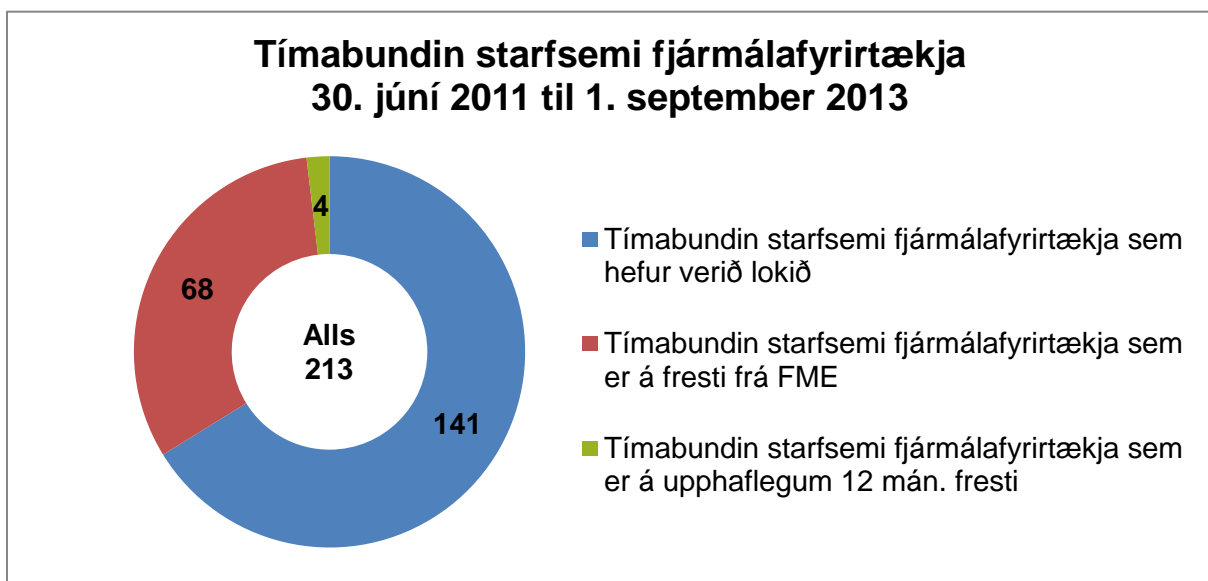
Tafla 1. Fjöldi eignahluta fjármálafyrirtækja í tímabundinni starfsemi fjármálafyrirtækja sundurliðaðir eftir stærð eignarhlutar og tegund frests.

Fjöldi eignarhluta fjármálafyrirtækja í tímabundinni starfsemi fjármálafyrirtækja												
Veittir frestir	1. nóvember 2011				1. september 2012				1. september 2013			
	10-20%	20-40%	40-100%	Alls	10-20%	20-40%	40-100%	Alls	10-20%	20-40%	40-100%	Alls
Félög með umsókn í skoðun hjá FME				0	1	5	2	8	0	0	0	0
Félög í endurskipulagningarferli	8	3	16	27	0	1	0	1	0	0	0	0
Félög í söluferli	6	2	6	14	4	17	31	52	4	17	30	51
Félög í slitaferli	1	4	28	33	4	3	15	22	2	4	11	17
Samtals fjöldi veittra fresta	15	9	50	74	9	26	48	83	6	21	41	68
Félög innan upphaflegra tímamarka	10	11	37	58	3	9	12			4	4	
Samtals fjöldi félaga	25	20	87	132	9	29	57	95	6	21	45	72

Þegar fjöldi eignarhluta fjármálafyrirtækja í félögum í tímabundinni starfsemi þann 1. september sl. er borinn saman við fjölda þeirra 1. nóvember 2011 má sjá að þeim hefur fækkað um 60 en á sama tímabili hafa 76 félög verið tilkynnt sem tímabundin starfsemi. Á tímabilinu frá 1. nóvember 2011 til 1. september 2013 hefur því verið lokið starfsemi í samtals 136 félögum undir tímabundinni starfsemi fjármálafyrirtækja. Ef þróun síðasta árs er skoðuð má sjá að félögum í tímabundinni starfsemi hefur fækkað um 23. Á tímabilinu voru jafnframt 12 félög tilkynnt sem tímabundin starfsemi og því hefur alls 35 félögum verið lokið frá 1. september 2012.

Á mynd 1 má sjá að frá því að takmarkandi ákvæði laga nr. 75/2010 um eignarhald í félögum, sem flokkast sem tímabundin starfsemi fjármálafyrirtækja, tók gildi hefur slíku eignarhaldi hjá alls 141 félagi verið lokið af alls 213 félögum sem tilkynnt hafa verið til Fjármálaeftirlitsins. Þó enn séu 68 félög á auknum fresti og fjögur félög á upphaflegum 12 mánaða fresti má greina jákvæða þróun í eignarhaldi fjármálafyrirtækja á félögum í tímabundinni starfsemi. Nú flokkast til dæmis ekkert félag undir það að vera í endurskipulagningarferli, tilkynningum um tímabundna starfsemi fjármálafyrirtækja hefur fækkað mjög og vel hefur gengið að ljúka tímabundinni starfsemi fyrirtækja og slíta rekstri þeirra þegar aðstæður hafa leyft. Fjármálaeftirlitið hefur þrýst á fjármálafyrirtæki að ljúka tímabundinni starfsemi m.a. þegar um hefur verið að ræða söluhæfar eignir en þann 1. september síðastliðinn hafði starfsemi 67% af tilkynntri tímabundinni starfsemi fjármálafyrirtækja verið lokið.

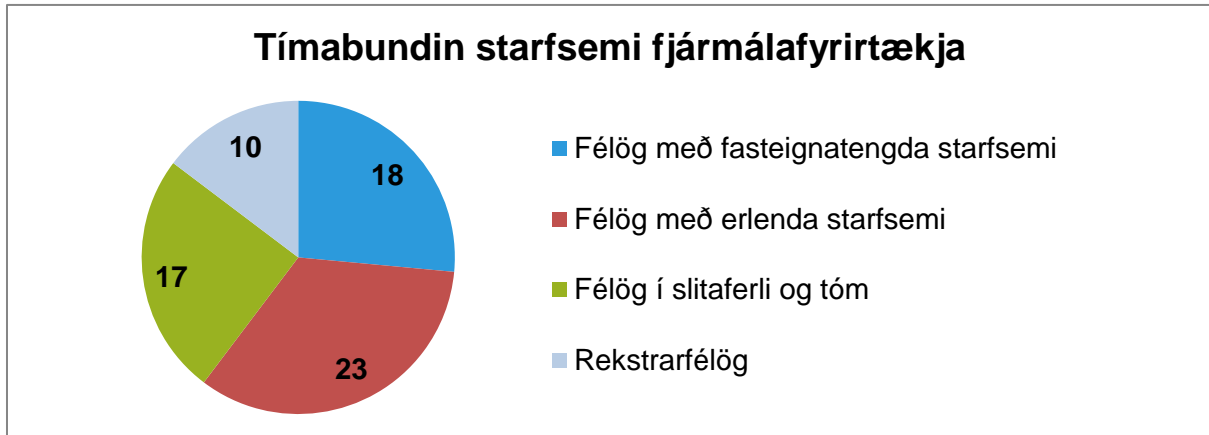
Mynd 1. Tímabundin starfsemi fjármálafyrirtækja



Á mynd 2 má sjá flokkun á þeim félögum í tímabundinni starfsemi sem hafa fengið aukinn frest. Af þeim 68 félögum eru 18 félög í fasteignatengdri starfsemi. Undir þennan flokk falla ólík félög sem eru af mismunandi stærð og gerð en um er að ræða fasteignafélög, félög um einstakar fasteignir og fasteignapróunarfélög. Nokkuð er um að slík félög haldi aðeins á einni fasteign, lóðum eða að um sé að ræða þróunarverkefni sem hafa ekki hafist af alvöru. Félög með erlenda starfsemi eru alls 23. Þetta eru félög sem eru nær eingöngu með starfsemi eða eignir í sölumeðferð erlendis. Tóm félög og félög í slitiferli eru 17 talsins en undir þann flokk flokkast eignir þar sem unnið er að slitum á félagi án þess að um eiginlega starfsemi sé að ræða eða þegar félagið hefur verið tæmt. Rekstrarfélög eru þau félög sem hafa starfsemi á Íslandi og eru að einhverju eða að fullu í samkeppni á íslenskum markaði. Þessi félög eru 10 talsins en vert er að geta þess að eignarhlutur fjármálafyrirtækja í þessum flokki er að

meðaltali 27% og er í engu tilfalli meiri en 45%. Að lokum má geta þess að ágreiningur fyrir dómstólum getur tafið úrvinnslu eða lok á tímabundinni starfsemi fjármálafyrirtækja.

Mynd 2. Flokkun tímabundinnar starfsemi fjármálafyrirtækja með aukinn frest 1.9.2013



Fjármálaeftirlitið mun áfram stuðla að því að koma félögum í óskyldri starfsemi úr eignahaldi eða virkum yfirráðum fjármálafyrirtækja með því að veita hæfilega fresti til að selja þau fyrirtæki sem eru í söluhæfu ástandi. Geti fjármálafyrirtæki ekki staðið við gefna fresti og ekki liggja fyrir fullnægjandi rök, að mati eftirlitsins, fyrir veitingu viðbótarfrests mun eftirlitið beita dagsektum og/eða stjórnvaldssektum, til að knýja á um aðgerðir. Fjármálaeftirlitið hefur í nokkrum tilvikum tilkynnt fjármálafyrirtækjum um fyrirhugaðar dagsektir þar sem ekki muni koma til frekari fresta, en ekki hefur þó enn komið til þess að þurft hafi að beita sektum.

Fjármálaeftirlitið veitir ekki upplýsingar um hve langir frestir hafa verið veittir fyrir hvert félag né hvaða félög hafa fengið samþykki eftirlitsins um aukinn frest. Slíkar upplýsingar eru til þess fallnar að skaða þann markað sem fyrirtækin starfa á. Fjármálaeftirlitið mun heldur ekki veita upplýsingar um hvaða félög hafa ekki fengið framlengdan frest af sömu ástæðu og nefnd er hér að framan. Í meðförum Alþings voru gerðar breytingar á frumvarpi því er varð að lögum nr. 75/2010. Meirihluti viðskiptanefndar Alþingis rökstuddi meðal annars breytingartillögu sína varðandi 22. gr. fttl. með eftirfarandi orðum: *Með því að setja inn ákveðin takmörk á því hversu lengi fjármálafyrirtæki verði heimilt að stunda aðra starfsemi en þá sem starfsleyfi nær til getur verið hætt á að verðmæti eignar rýrni. Tímamarkið eykur líkur á að fjárfestar bíði eftir síðasta söludegi eignar til að fá hana á sem lægstu verði. Meirihlutinn leggur til að Fjármálaeftirlitið birti ekki opinberlega lengd tímafrests sem veitur er umfram 12 mánuði til að koma í veg fyrir að fjárfestar bíði fram til loka hans í þeirri von að eignin fáist fyrir lítið.*